

Nu breekt m'n klomp

Uitgeverij Eenvoudig Communiceren | Lezen voor iedereen

www.eenvoudigcommuniceren.nl

www.lezenvooriedereen.be

Tekst: Dorien Beekveldt

Redactie en vormgeving: Eenvoudig Communiceren

Beeld: Shutterstock

Druk: Melita Press, Malta

© 2020 | Uitgeverij Eenvoudig Communiceren, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of op enige andere
manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 8696 514 4

Dorien Beekveldt

Nu breekt m'n klomp

& 40 andere typisch Nederlandse spreekwoorden

Inhoud

Welkom | Pagina 6

Hoofdstuk 1: Typisch Nederlands? | Pagina 8

- 1.1 Klompen** | Pagina 9
- 1.2 Molens** | Pagina 11
- 1.3 Haring** | Pagina 13
- 1.4 Kaas** | Pagina 15
- 1.5 Fietsen** | Pagina 17

Hoofdstuk 2: Landschap en klimaat | Pagina 19

- 2.1 Regen** | Pagina 20
- 2.2 Water** | Pagina 22
- 2.3 Dijken** | Pagina 24
- 2.4 Sloten** | Pagina 26
- 2.5 Gras** | Pagina 28
- 2.6 Bloemen** | Pagina 30

Hoofdstuk 3: Nederland en de zee | Pagina 32

- 3.1 Schepen** | Pagina 33
- 3.2 Zeevaren** | Pagina 36
- 3.3 Vissen** | Pagina 39

Alle spreekwoorden in dit boek | Pagina 43

Spreekwoordspel | Pagina 46

Welkom

**Laat jij er wel eens geen gras over groeien?
Of haal je soms oude koeien uit de sloot?
De Nederlandse taal zit vol spreekwoorden.
En als Nederlands niet je eerste taal is, dan zijn
die soms lastig te begrijpen. Zelfs als je weet
wat de losse woorden betekenen. De meeste
spreekwoorden moet je namelijk kennen om
ze te begrijpen.**

Dit boek gaat je daar bij helpen!

Het spreekwoordspel

Hou je van samen spelletjes spelen?
Wacht dan nog even met verder lezen,
en blader eerst door naar **pagina 46**.
Daar vind je het spreekwoordspel.
Ontdek welke spreekwoorden jullie
al kennen! Speel je het spreekwoordspel
liever in je eentje? Lees dan eerst het boek.

Letterlijk en figuurlijk

In dit boek staan 40 spreekwoorden. In spreekwoorden wordt de taal figuurlijk gebruikt, en niet letterlijk. Maar wat is het verschil?

Letterlijk betekent: precies zoals het er staat.
Een voorbeeld: Help, er komt stoom uit de motorkap!
Dat betekent dat er stoomwolkjes uit de auto komen.

Figuurlijk betekent: anders dan het er staat.
Een voorbeeld: Na dat gesprek kwam er stoom uit zijn oren! Dat betekent dat iemand heel erg boos werd. Maar er kwam natuurlijk geen echte stoom uit zijn oren.

Typisch Nederlands

De Nederlandse taal heeft meer dan 7000 spreekwoorden. Bijna niemand kent ze allemaal. Maar sommige zijn heel bekend. Over 40 van deze bekende spreekwoorden lees je in dit boek. Ze gaan allemaal over de Nederlandse cultuur.

We beginnen in deel 1 met spreekwoorden over typisch Nederlandse dingen. Zoals klompen, fietsen, kaas en haring. In deel 2 staan spreekwoorden over het Nederlandse landschap en klimaat. Denk aan dijken, sloten en regen. In deel 3 staan spreekwoorden over de zee. Want vroeger werkten veel Nederlanders op zee. Ze visten of vervoerden per boot spullen om te verkopen. Ook werkten veel Nederlanders in de scheepsbouw. Nu is dat veel minder. Maar we gebruiken nog steeds veel spreekwoorden die gaan over deze beroepen.

Tijd om te beginnen!

Hoofdstuk 1

Typisch Nederlands?

Waar denk jij aan als je aan Nederland denkt? Kaas, klompen, molens en fietsen misschien? Dan ben je niet de enige! Nederland heeft heel wat gebruiken en gewoontes die typisch Nederlands worden genoemd. Soms klopt dat. Nederland is bijvoorbeeld een echt fietsland. Bijna iedereen heeft een fiets hier. Maar er zijn ook gebruiken die helemaal niet zo uniek zijn voor Nederland. Zoals veel haring en kaas eten. Dat gebeurt ook in Zweden en Frankrijk. En een paar gebruiken komen in Nederland zelfs helemaal niet meer voor. Op klompen lopen bijvoorbeeld. Dat doet bijna niemand meer.

Maar waarom worden klompen, kaas en haring dan toch typisch Nederlands genoemd? En hoe zie je dat terug in de taal? Daar lees je meer over in dit hoofdstuk.

1.1 Klompen

‘Nu breekt m’n klomp!’

Betekenis:

Ik ben heel verbaasd, want er gebeurt iets onverwachts.

Voorbeeld:

‘Nu breekt m’n klomp! Heb jij je examen niet gehaald?
Ik dacht dat je zo goed had geleerd!’

Waar komt het vandaan?

Een klomp is sterk, en breekt niet snel. Als dat toch gebeurt, dan is dat bijzonder en onverwacht. Je zou er verbaasd door zijn.

Toeristen

Sommige toeristen denken dat alle Nederlanders klompen dragen. Maar dat is natuurlijk niet zo. Alleen sommige boeren dragen nog klompen. Vroeger droegen wel veel Nederlanders klompen. Want die waren goedkoop en handig. Je voeten bleven er warm en droog in. Zelfs als je op het Nederlandse natte land liep.

Reizen op klompen

Niet alleen in Nederland droegen veel mensen vroeger klompen. Van Noorwegen tot Italië droegen mensen deze houten schoenen. Waarom staat dan juist Nederland bekend om haar klompen? Dat is niet zeker. Sommige mensen denken dat het te maken heeft met ons zeevaart-verleden. In de 17e eeuw voeren Nederlanders de hele wereld over om te handelen. Overal waar ze heen gingen, droegen ze hun klompen. Mensen in Azië en Afrika zagen Nederlanders op hun houten schoenen. Dat vonden ze misschien bijzonder of grappig. Ze vertelden het aan anderen. Zo werden Nederlanders bekend om hun klompen.

Andere spreekwoorden met klompen:

‘Dat kun je op je klompen aanvoelen’

Betekenis:

Dat is overduidelijk.

Voorbeeld:

‘Gaat het morgen regenen?’, vraagt Sofie. ‘Ja, dat kun je op je klompen aanvoelen! Het is oktober en we zijn in Nederland’, zegt Yara tegen haar.

Waar komt het vandaan?

Houten klompen zijn hard. Door het hout voel je dus niet goed waar je op staat. Zelfs als je op iets scherp staat, bijvoorbeeld. Voel je wél waar je op staat terwijl je klompen draagt? Dan moet dat wel iets heel duidelijk en opvallends zijn.

‘Een boer op klompen’

Betekenis:

Iemand die onbeleefd, grof of lomp is.

Voorbeeld:

‘We kwamen aan op de verjaardag en Hugo liep meteen naar het eten. Hij feliciteerde niemand. Niet eens de jarige! Echt een boer op klompen.’

Waar komt het vandaan?

Niet alle boeren zijn grof of lomp. Maar zo stonden ze vroeger wel bekend in Nederland. Als iemand heel onbeleefd doet, dan wordt hij nu soms nog steeds een ‘lompe boer’ genoemd.

1.2 Molens

‘Een klap van de molen hebben’

Betekenis:

Gek zijn. Niet goed bij je verstand.

Voorbeeld:

‘Die jongen doet echt raar. Hij heeft vast een klap van de molenwiek gehad.’
Of: ‘Doe even normaal! Heb je soms een tik van de molen gehad?’

Waar komt het vandaan?

In Nederland zag je vroeger veel molens, vooral windmolens. De meeste molens hebben vier wieken. Als het waait, gaan de wieken draaien. Daar moet je niet onder gaan staan. Want als je een wiek tegen je hoofd krijgt, geeft dat een enorme klap. Je hersens kunnen er door beschadigen. Vroeger gebeurde het soms dat iemand zijn verstand verloor na zo'n harde klap. Zo ontstond deze uitdrukking. Je gebruikt het spreekwoord nu voor mensen die gek zijn of doen. Ook al hebben ze niet letterlijk een klap van de molen gehad.

Water

Nederland ligt voor een deel onder de zeespiegel. Daarom zit er vaak te veel water in het land. Het land is dan zo nat dat je er geen koeien op kunt laten lopen. Je kunt er ook geen graan op verbouwen. Boeren kunnen niks met nat land. Daarom wordt het water uit het land gepompt. Nu gaat dat pompen met machines. Zo'n machine heet een gemaal. Maar vroeger gebruikten men molens om het land droog te pompen. Die molens heten poldermolens. Poldermolens waren heel belangrijk voor Nederland. Zonder die molens zou het land er heel anders uitzien. Grote delen van de provincie Noord-Holland zouden bijvoorbeeld onder water liggen.

Zaanse schans

Wil je verschillende soorten molens in het echt zien?

Ga dan eens naar de Zaanse Schans. Dat is een buurt in Zaandam waar veel oude molens staan. Je kunt er gratis rondlopen en naar de oude gebouwen kijken. Ook zijn er musea waar je dingen van vroeger kunt bekijken.

Meer informatie: dezaanseschans.nl

